

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Den 6. maj 2020
Sagsnummer: 2020-646

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering grundnotat om udkast til Kommissionsforordning xx/xx dd.mm.2020 om ikke-fornyelse af godkendelse af aktivstoffet mancozeb, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011 (komité-sag).

Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 18.-19. maj 2020.

Samlet set påvirker forslaget om ikke-fornyelse af godkendelse af mancozeb miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark positivt, da den fornyede vurdering har vist uacceptabel risiko for menneskers sundhed og miljøet.

Det vurderes ikke, at der er vist sikker anvendelse for så vidt angår menneskers sundhed og miljøet. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Med venlig hilsen

Jesper Wulff Pedersen

Den 3. maj 2020
MFVM 045

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om udkast til Kommissionsforordning xx/xx dd.mm.2020 om ikke-fornyset godkendelse af aktivstoffet mancozeb, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011 (Komité sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen foreslår, at aktivstoffet mancozeb ikke gives fornyet godkendelse i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler (komité sag). Hvis forslaget bliver vedtaget, vil det betyde, at stoffet slettes fra bilag til Kommissionens forordning nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Der er ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner eller kommuner, men der er marginale administrative konsekvenser for staten, da godkendelser af midler indeholdende mancozeb skal trækkes tilbage. Forslaget kan få erhvervsøkonomiske konsekvenser i relation til udbytte af løg. Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 18.-19. maj 2020. Samlet set påvirker forslaget om ikke fornyet godkendelse af mancozeb miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark positivt, da den fornyede vurdering har vist uacceptabel risiko for menneskers sundhed og miljøet. Det vurderes ikke, at der er vist sikker anvendelse for så vidt angår menneskers sundhed og miljøet. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt udkast til Kommissionsforordning xx/xx dd.mm.2020 om ikke-fornyset godkendelse af aktivstoffet mancozeb jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011.

Forslaget har hjemmel i forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler især artikel 14 og 20, som fastlægger, at aktivstoffer skal fornyes i henhold til forordningen, og at Kommissionen skal foreslå enten en fornyet godkendelse eller en ikke-fornyet godkendelse af et aktivstof, når vurderingen af dette er foretaget.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen indenfor to måneder forelægge Komitéen et ændret forslag eller indenfor en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen på egen hånd vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 18.-19. maj 2020.

Formål og indhold

Det foreløbige forslag drejer sig om ikke-fornyset godkendelse af aktivstoffet mancozeb i henhold til forordningen om plantebeskyttelsesmidler.

Aktivstoffet er blevet vurderet af en medlemsstat, og vurderingen er derefter behandlet i mindre ekspertgrupper og endelig i arbejdsgrupper under Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA), hvor flere EU-medlemsstaters pesticidmyndigheder har deltaget. Denne vurdering har resulteret i ovennævnte forslag, der har til hovedformål ikke at forny godkendelsen af aktivstoffet i henhold til forordning om plantebeskyttelsesmidler.

EFSA har udarbejdet konklusionsrapport over risikovurderingen for aktivstoffet. Rapporten er tilgængelig på EFSA's hjemmeside.

Ifølge Kommissionens udkast til vurderingsrapport, der hører til forslaget, har vurderingen af aktivstoffet ud fra de i EU ansøgte anvendelsesområder vist, at det ikke kan antages, at aktivstoffet opfylder betingelserne i artikel 4 stk. 1-3 i forordning om plantebeskyttelsesmidler for godkendelse. Det vil sige, at der ifølge Kommissionen er uacceptable effekter på sundhed og miljø.

De angivne anvendelsesområder i EU er:

Aktivstof	Anvendelsesområde
Mancozeb	Svampebekæmpelse udendørs i hvede, kartofler og vindruer til vin samt tomater i drivhuse

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Aktivstoffet mancozeb er godkendt i henhold til forordning om plantebeskyttelsesmidler, som er direkte gældende i Danmark. Der er godkendt plantebeskyttelsesmidler indeholdende mancozeb i Danmark til svampebekæmpelse i kartofler, hvede, ærter, bønner, porrer, gulerødder, pastinak, blomkål,

broccoli, løg, skalotteløg, æbler, pærer, blommer, kirsebær, solbær, ribs, stikkelsbær, vindruer, prydplanter og planteskolekulturer samt havefrøafgrøder.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Hvis forslaget bliver vedtaget, vil stoffet blive slettet fra bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Denne liste er direkte gældende i Danmark, og der vil derfor ikke være lovgivningsmæssige konsekvenser af forslaget.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Der er marginale administrative konsekvenser for staten, da godkendelse af midler indeholdende mancozeb skal trækkes tilbage. Evt. statsfinansielle konsekvenser afholdes, jf. budgetvejledningens retningslinjer, inden for ressortministeriets egne rammer. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Forslaget om ikke fornyet godkendelse af mancozeb vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser. De økonomiske konsekvenser af Kommissionens forslag er vurderet af Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet (AGRO).

AGRO har på baggrund af forbrugsdata fra 2017 oplyst, at anvendelsen af mancozeb fordeler sig med 82 % af forbruget i kartofler, 12 % af forbruget i løg og under 1% for hver af de andre afgrøder: hvede, grøntsager, frugt, bær, havefrø, prydplanter.

Kartofler: AGRO har oplyst, at forbruget af mancozeb i de senere år er reduceret, dels fordi pesticidafgiften er forholdsvis høj på dette stof, dels fordi der er godkendt alternativer, som også er mere effektive mod kartoffelskimmel. AGRO oplyser, at mancozeb på nuværende tidspunkt kun udgør en begrænset del af det samlede fungicidforbrug i kartofler, og at den direkte økonomiske konsekvens i forbindelse med et forbud ikke vurderes at være betydelig for erhvervet.

Løg: AGRO oplyser at, mancozeb udgør et betydeligt element i bekæmpelsesstrategien mod løgskimmel (*Peronospora destructor*). Løgskimmel er en meget alvorlig svampesygdom, som er udbredt i Danmark, specielt i perioder med høj luftfugtighed. Under gunstige betingelser kan sygdommen udvikle sig epidemisk med signifikante udbyttetab til følge. Mancozeb udgør dog kun et delelement i behandlingsstrategien, og det kan være vanskeligt at afgøre præcist, hvor meget de enkelte produkter bidrager med bl.a. fordi der kan være synergieffekter mellem de forskellige produkter. Dertil er udviklingen og dermed risikoen for et stort udbyttetab pga. løgskimmel meget afhængig af de klimatiske betingelser i den givne sæson. AGROs vurdering er, at et forbud mod mancozeb vil medføre et udbyttetab på 5-15 % omsat til 6-19 mio. kr.

Andre afgrøder: AGRO oplyser at de restende afgrøder, hvortil mancozeb er godkendt, udgør ca. 6% af det samlede forbrug og refererer til en relativ begrænset mængde og arealanvendelse. Disse afgrøder er arealmæssigt meget små, og der er derfor afgrænset fra at gennemføre en nærmere erhvervsøkonomisk konsekvensvurdering for disse afgrøder.

Sammenfattende er AGROs vurdering, at de direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser af betydning primært er relateret til anvendelsen i løg. AGRO bemærker dog yderligere, at mancozeb kan være af betydning for resistensstrategien. Hvis der på længere sigt udvikles resistens mod alternative midler i

særligt løg og kartofler, kan det have betydelige erhvervsøkonomiske konsekvenser, når der ikke længere er godkendte midler med mancozeb til rådighed.

Det bemærkes, at såfremt betingelserne for en dispensation til konkrete anvendelser er til stede, kan de økonomiske konsekvenser begrænses. De økonomiske konsekvenser kan evt. også begrænses ved omlægning til alternative afgrøder. Det kan heller ikke udelukkes, at midler, som i dag er godkendt til svampesygdomme i andre afgrøder, kan godkendes til svampebekæmpelse i løg, hvilket også vil begrænse de erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget om ikke fornyet godkendelse af mancozeb påvirker miljøbeskyttelses-niveauet i Danmark positivt, da den fornyede vurdering har vist uacceptabel risiko for menneskers sundhed og miljø.

EU-vurderingen fra EFSA har vist, at mancozeb skal klassificeres for sundhedseffekter. Stoffet er af lav akut giftighed, og det vurderes ikke at være hud- eller øjenirriterende. Mancozeb skal mærkes "H317: Kan forårsage allergisk hudreaktion". EU vurderingen har desuden vist, at stoffet har effekter på skjoldbruskkirtlen og nervesystemet. Mancozeb skal derfor muligvis mærkes "H373: Kan forårsage organskader" (skjoldbruskkirtel, nervesystemet). Stoffet skader ikke arveanlæggene, men EU vurderingen har vist, at stoffet muligvis skal klassificeres for kræftfremkaldende effekter, og mærkes "H351: Mistænkt for at fremkalde kræft". Mancozeb er ikke skadeligt for forplantningsevnen, men EU vurderingen har vist, at stoffet muligvis skal klassificeres for fosterskadende effekter, og mærkes "H360D: Kan skade det ufødte barn". Det Europæiske Kemikalieagenturs (ECHA) risikovurderingskomité (RAC) har bekræftet klassificering af stoffet i marts 2019, men der har været indvendinger sidenhen, hvorfor stoffet endnu ikke har en harmoniseret klassificering på alle områderne.

Mancozeb opfylder kriterierne for hormonforstyrrende effekter ved at påvirke skjoldbruskkirtlen. Risikovurderingen har vist, at der ikke er sikker anvendelse for sprøjteførere (kartofler, hvede, vindruer), arbejdstagere (tomater og vindruer), naboer og forbigående (kartofler, hvede og vindruer). Miljøstyrelsen vurderer, at der ikke er vist sikker anvendelse for så vidt angår sundhed.

EU vurderingen har vist, at mancozeb skal miljøfareklassificeres. Det skal mærkes med "H410: Meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer". Mancozeb nedbrydes hurtigt i jord og danner en række nedbrydningsprodukter. Et af nedbrydningsprodukterne nedbrydes hurtigt til moderat. Grundvandsmodellerne viser, at hverken aktivstof eller nedbrydningsprodukter udvaskes i uacceptabelt omfang til grundvand. EU vurderingen har vist, at der for udendørs anvendelser ikke er vist sikker anvendelse i forhold til fugle, pattedyr og leddyr. For vandorganismer viser EU-vurderingen at med de doseringer, der bruges, udgør anvendelsen i kartofler ved brug af risikobegrænsende foranstaltninger, så som bufferzoner til vandmiljøet, ikke nogen uacceptabel risiko, mens der for de andre udendørs anvendelse ikke kan vises sikker anvendelse for vandlevende organismer. Risikovurderingen for bier kunne ikke færdiggøres. Der er vist sikker anvendelse for regnorme. Miljøstyrelsen vurderer, at der ikke er vist sikker anvendelse for så vidt angår miljø i forhold til vandorganismer og landlevende ikke-mål organismer.

Det vurderes på linje med Kommissionen, at der ikke er vist sikker anvendelse til de i EU ansøgte anvendelsesområder for menneskers sundhed og miljø. Det vurderes derfor på linje med Kommissionen, at stoffet ikke opfylder kriterierne for godkendelse i henhold til i artikel 4, stk. 1-4 i forordning om plantebeskyttelsesmidler.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget.

Dansk Planteværn bemærker, at manozeb kun bruges i specialafgrøder, og at kulturerne kommer til at mangle mancozeb som resistensbryder. Dansk Planteværn mener, at dispensationsmulighederne er rent hypotetiske, da man ikke ved om stoffet findes i fremtiden, når det ikke længere er godkendt i EU. Endelig stiller Dansk Planteværn sig uforstående overfor, at det skal komme ansøger til ugunst, at sagen er overgået fra et rapporteurland (UK) til et andet (Grækenland), hvormed sagsbehandlingen har været ufuldstændig og den videre vurdering af data er blevet forsinket.

Landbrug & Fødevarer bemærker vedrørende løgafgrøder, at et forbud kan medføre udflytning af produktionen. Organisationen vurderer at dispensationer er en usikker strategi og foreslår, at få Kommissionen til at fremsætte et nyt forslag, hvor mancozeb bliver kandidat for substitution.

Til dette bemærkes, at et stof ikke kan godkendes som kandidat til substitution, når der ikke er vist sikker anvendelse i EU.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. På baggrund af tidligere afstemninger om lignende forslag er det usikkert, om der vil være kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Det vurderes, at der ikke er vist sikker anvendelse til de i EU ansøgte anvendelsesområder for aktivstoffet mancozeb. Regeringen agter på denne baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.